

Folketingets Finansudvalg
Christiansborg

6. maj 2024

Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 179 (Alm. del) af 14. marts 2024 stillet efter ønske fra Mikkel Bjørn (DF)

Spørgsmål

Vil ministeren opdatere tabel 1 i svar op FIU alm. del – spørgsmål 141 (folketingets-året 2021-22) med den ændring, at der i stedet for en antagelse om højere fertilitet indregnes en antagelse, at fertiliteten konvergerer mod henholdsvis 1,7 og 1,5 barn pr. kvinde?

Svar (Revideret svar)

Rettelse: Der er i beregningerne i svaret indarbejdet en justeret uddannelsesprognose, som tager højde for det lavere fertilitetsniveau i scenarierne. Den tilpassede uddannelsesprognose indebærer, at der er færre unge under uddannelse og dermed lidt flere på arbejdsmarkedet end i det oprindelige svar. Ændringerne vedrører kun tabellen i svaret, ikke teksten.

Finansministeriets mellemfristede fremskrivninger er baseret på befolkningsprognoser fra Danmarks Statistik og DREAM. Det bemærkes, at der i befolkningsprognosen for 2023 er forudsat, at fertiliteten blandt kvinder med dansk oprindelse vil konvergere til 1,9 på lang sigt. Fertiliteten blandt kvinder med dansk oprindelse har været mellem ca. 1,7 og 1,9 i perioden 1992-2021. I 2022 og 2023 har der været et fald i fertiliteten til henholdsvis 1,55 og 1,5.¹

Et fertilitetsniveau på omkring 2,1 vil ifølge Danmarks Statistik indebære, at befolkningsstørrelsen i Danmark på langt sigt vil være uændret over tid forudsat uændret levetidsudvikling, og ingen nettoindvandring.² Det betyder, at med et langsigtede fertilitetsniveau på 1,7 og 1,9 vil befolkningens størrelse falde over tid, hvis ikke dødeligheden falder og/eller der er en positiv nettoindvandring.

En lavere fertilitet vil indebære, at størrelsen på nye fødselsårgange bliver mindre i fremskrivningen. Efterhånden vil de mindre årgange nå den fertile alder, hvilket giver anledning til ikke blot færre i den fertile alder, men færre i den fertile alder med en lavere fertilitet end i den nuværende fremskrivning. Derfor er virkningen

¹ Se Danmarks Statistik, tabel FERT1

² Årsagen til at fertilitetsniveau skal være over 2 for at antallet af børn på langt sigt er konstant er, at ikke alle nyfødte når at gennemleve deres fertile alder.

på antallet af 0-14-årige stigende i fremskrivningsperioden, når der anvendes et lavere langsigtet fertilitetsniveau, *jf. tabel 1*.

Finansministeriets langfristede fremskrivninger bygger på et princip om, at det offentlige forbrug følger væksten i det demografiske træk og velstandsudviklingen i årene efter planlægningshorisonten, som aktuelt går til 2030. En lavere fertilitet betyder i første omgang færre børn, hvilket isoleret set indebærer et lavere demografisk træk og dermed lavere offentlige forbrugsudgifter efter 2030. Det skal ses i sammenhæng med, at færre børn og unge er forbundet med et lavere udgiftstræk på den offentlige service til fx dagtilbud og undervisning.

I fremskrivningen vil den lavere fertilitet også betyde en faldende arbejdsstyrke i takt med, at de mindre årgange kommer i den erhvervsaktive alder, *jf. tabel 1*. En mindre arbejdsstyrke vil isoleret set medføre et lavere BNP. Det sker dog med en betydelig forsinkelse i forhold til stigningen i antallet af børn. Det lavere BNP er ikke nødvendigvis udtryk for lavere BNP pr. indbygger, da befolkningen samtidig er mindre.

I forhold til virkningen på den offentlige saldo skal det bemærkes, at Danmark med de nuværende forudsætninger er på vej ind i en periode med demografisk modvind, hvor underskuddet på den strukturelle offentlige saldo i det beregnings-tekniske forløb efter 2030 er større end 1 pct. af BNP i en årrække fra ca. 2035 til ca. 2045 (den såkaldte hængekøjeudfordring). En forudsætning om en langsigtet fertilitet på 1,7 eller 1,5 vil isoleret set mindske presset på den offentlige saldo og dermed hængekøjeudfordringen.

Tabel 1

Virkningen på arbejdsudbud, produktivitet, BNP, den offentlige saldo samt antallet af børn ved alternative forudsætninger for den langsigtede fertilitet, 2025-2080

	2025	2030	2035	2040	2050	2060	2070	2080
Aktuelle fremskrivning								
Fuldtidsbeskæftigelse, 1.000 personer	2.606	2.633	2.637	2.657	2.747	2.899	2.967	3.048
Produktivitet, BNP pr. fuldtidsbeskæftiget (1.000 kr.)	1.124	1.159	1.217	1.275	1.394	1.527	1.672	1.822
BNP, mia. kr. (2022-niveau)	2.929	3.053	3.209	3.388	3.829	4.427	4.962	5.553
Offentlig saldo, pct. af BNP	0,4	-0,5	-1,1	-1,4	-0,8	1,1	2,1	2,5
Personer 0-14 år, 1.000 personer	930	978	1028	1070	1032	1034	1104	1101
Marginalvirkning ved fertilitet på 1,7								
Fuldtidsbeskæftigelse, 1.000 personer	0	0	0	0	-14	-50	-94	-149
Produktivitet, BNP pr. fuldtidsbeskæftiget (1.000 kr.)	0	0	0	0	0	0	0	0
BNP, mia. kr. (2022-niveau)	0	0	0	0	-20	-77	-159	-275
Offentlig saldo, pct. af BNP	0,0	0,0	0,2	0,5	0,9	1,0	1,3	1,4
Personer 0-14 år, 1.000 personer	0	-19	-48	-77	-82	-94	-139	-154

Marginalvirkning ved fertilitet på 1,5

Fuldtidsbeskæftigelse, 1.000 personer	0	0	0	0	-32	-107	-195	-305
Produktivitet, BNP pr. fuldtidsbeskæftiget (1.000 kr.)	0	0	0	0	0	0	0	0
BNP, mia. kr. (2022-niveau)	0	0	0	0	-44	-165	-331	-564
Offentlig saldo, pct. af BNP	0,0	0,0	0,5	1,0	1,8	2,1	2,6	2,8
Personer 0-14 år, 1.000 personer	-2	-49	-107	-162	-164	-190	-271	-293

Anm.: I den aktuelle fremskrivning er det forudsat, at fertiliteten blandt kvinder med dansk herkomst konvergerer mod 1,9 på sigt, således at det aktuelle niveau for fertiliteten på 1,55 i 2022 gradvist stiger til det langsigtede niveau på 1,9. I tabellen anføres de marginale virkninger af, at fertiliteten blandt kvinder med dansk herkomst alternativt konvergerer mod 1,7 og 1,5 mens fertilitetsforudsætningerne blandt kvinder med anden herkomst er uændret. I disse scenarier er det også lagt til grund, at fertiliteten gradvist vil konvergere mod det langsigtede niveau. Virkningen på BNP afspejler den reducerede fuldtidsbeskæftigelse.

Kilde: 2030-planforløb: Grundlag for udgiftslofter 2027, august 2023.

Med venlig hilsen

Nicolai Wammen
Finansminister